

Høringsuttalelse - forslag til endringer i lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester (barnevernloven) med tilhørende forskrifter.

MARO SARK-03-201200522-42

Hva saken gjelder:

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har sendt på høring forslag til endringer i lov av 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester (barnevernloven) med tilhørende forskrifter. Høringsfrist er satt til 12. november.

Noen av forslagene i høringsnotatet omhandler endringer av finansieringsansvaret og endringer i den faglige samhandlingen mellom stat og kommune på barnevernområdet. Andre deler av høringsnotatet omhandler forslag som styrker barns rettigheter og rettssikkerhet i barnevernet. Høringsnotatet inneholder således forslag av svært ulik karakter.

Byrådet er prinsipielt uenig i departementets beslutning om å videreføre det statlige ansvaret for barnevernet som innebærer at Bufetat fortsatt skal utvikle og implementere forskningsbaserte tiltak, inngå dialog med kommunen om tiltaksvalg og påse at det enkelte barn får et riktig institusjonstilbud. Departementet finner ikke grunnlag for å foreslå egne forordninger tilsvarende Oslo-modellen for andre byer. Dermed avslås søknaden fra både Bergen og Trondheim om overtakelse av statlig regionalt barnevern (Bufetat) sine oppgaver.

Et av de mest sentrale endringsforslagene i høringsnotatet innebærer tilrettelegging av et mer profesjonalsert tilsyn med barn i fosterhjem. Departementet foreslår at tilsynsansvaret legges til kommunen som sådan, og ikke til den enkelte barneverntjeneste som innebærer at det vil være opp til kommunen selv å vurdere hvilket organ internt i kommunen som skal ha det overordnede administrative og faglige ansvaret for kommunens tilsynsansvar. Byrådet er enig i behovet for å utvikle en tilsynsmodell som legger til rette for et mer profesjonalsert tilsyn. Byrådet mener primært at den beste løsningen vil være å legge tilsynsansvaret til fylkesmannen slik at tilsynet med barn i fosterhjem ivaretas gjennom samme tilsynsordning som for andre plasserte barn i barnevernet.

Saken vil ikke rekke bystyrets behandling innen gitte høringsfrist. Det må derfor bli byrådets innstilling som oversendes departementet innen fastsatte frist. Det vil samtidig bli opplyst at bystyrets vedtak vil bli ettersendt.

Begrunnelse for fremleggelse for bystyret:

Byrådets fullmakter § 7: Byrådet avgir høringsuttalelser på vegne av Bergen kommune. Høringsuttalelser i prinsipielle saker som samtidig innebærer politiske avveininger, skal avgis av bystyret. Denne saken er av prinsipiell karakter.

Byrådet innstiller til bystyret å fatte følgende vedtak:

Bergen kommune avgir høringsuttalelse vedrørende forslag til endringer i lov av 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester (barnevernloven) med tilhørende forskrifter i tråd med saksutredning.

Dato: 23. oktober 2012

Monica Mæland
Byrådsleder

Hilde Onarheim
byråd for helse og omsorg

Vedlegg:

Brev fra Barne- likestillings- og inkluderingsdepartement: Høring – forslag til endringer i barnevernloven (forslag om endringer i finansieringsansvaret og den faglige samhandlingen mellom stat og kommune, forslag om styring av barns rettigheter mv.)

Saksutredning:

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har sendt på høring forslag om endringer i barnevernloven av 17. juli 1992 nr. 100. Høringsnotatet (datert 5.9.2012) inneholder forslag til endringer i finansieringsansvaret og den faglige samhandlingen mellom stat og kommune, forslag om styrking av barns rettigheter mv. Høringsfristen er satt til 12. november 2012.

Noen av forslagene i høringsnotatet omhandler endringer av finansieringsansvaret og endringer i den faglige samhandlingen mellom stat og kommune på barnevernområdet. Andre deler av høringsnotatet omhandler forslag som styrker barns rettigheter og rettssikkerhet i barnevernet. Høringsnotatet inneholder således forslag av svært ulik karakter og i noen av punktene har departementet derfor valgt å være relativt åpen i konklusjonene.

Høringsnotatet er på totalt 137 sider og består av 3 hovedkapittel. Følg følgende link til høringsnotatet.. http://www.regjeringen.no/upload/BLD/H%c3%b8ringer/2012/horing_barneoven.pdf

Del 1: Innledende del

I høringsnotatets første del presenteres faktaopplysninger om barna i barnevernet. Videre gjennomgås dagens fordeling av oppgaver- og finansieringsansvar for barnevernet mellom kommunale og statlige myndigheter. Avslutningsvis oppsummeres resultater fra følgende evalueringsrapporter:

- Deloitte (2011): Evaluering av faglig økonomisk styring av det statlige barnevernet.
- NOVA og Fafo (2011): Institusjonsplassering – siste utvei? Betydningen av barnevernsreformen fra 2004 for institusjonstilbudet.
- NIBIR og Telemarksforskning (2011): Den vanskelige samhandlingen. Evaluering av forvaltningsreformen i barnevernet.
- PwC (2011): Oppgave- og finansieringsansvar i statlig og kommunalt barnevern.
- Rambøll (2012) Forvaltningsreformen.

Det refereres også til innspill fra andre aktører i barnevernet og ulike faginstanser, herunder Barnevernpanelet, Barnevernproffene m.fl. Det vil ikke bli gitt en nærmere redegjørelse av innholdet i høringsnotatets første del utover dette. Se høringsnotatet side 7-28.

I det følgende presenteres departementets forslag til endringer fortløpende i tråd med høringsnotatets oppbygging. Byrådetts vurderinger og kommentarer vil fremkomme under hvert av forslagene.

Del 2: Oppgave og finansieringsansvaret

For barneverntiltak som i dag er statlige legger departementet opp til en videreføring av det statlige ansvaret. Dette innebærer at Bufetat fortsatt skal utvikle og implementere forskningsbaserte tiltak, inngå dialog med kommunen om tiltaksvalg og påse at det enkelte barn får et riktig institusjonstilbud. Departementet viser til at både Bergen og Trondheim kommune nå har søkt om et tilsvarende helhetlig ansvar for barnevernfeltet tilsvarende Oslo kommune som fikk beholde det fylkeskommunale ansvaret da staten overtok de øvrige fylkeskommunale oppgavene på barnevernfeltet i 2004. Departementet begrunner sin beslutning med at en samling av tjenester og oppgaver gir en bedre ressursutnyttelse i form av høyere kvalitet og bedre tjenester. Statlig ansvar anses også som mest effektivt for å oppfylle de barnevernpolitiske målene om et likeverdig og tilstrekkelig faglig differensiert institusjonstilbud for hele landet. Egne ordninger for storbyene etter mal fra Oslo vil etter departementets syn gi noen nasjonale utfordringer ved at Bufetats mulighet til å holde et tilstrekkelig differensiert og kvalitetsmessig høyt tilbud i resten av landet svekkes. Som eksempel vises det til at utfordringene for det resterende statlige barnevernet vil være stort i Region vest, hvis både Bergen og Stavanger trekkes ut av Bufetat.

Departementet har oppfattet de andre byenes ønske om egen organisering som en delvis reaksjon på samhandlingsutfordringer mellom stat og kommune. Departementets mål er å bidra til å løse disse utfordringene med andre virkemidler enn at samhandlingen avsluttes ved å åpne for at nye byer skilles ut. For å møte de utfordringene som har fremkommet knyttet til samhandlingen mellom statlig og kommunalt nivå har departementet valgt å konsentrere seg om følgende områder innenfor organisering av barnevernet:

- Endringer i finansieringsordningen i barnevernet
 - Presisering av ansvarsfordelingen mellom stat og kommune ved løsningen av enkeltsaker
 - Styrke statens generelle faglige rolle overfor kommunene
 - Økt fokus på dialogen mellom stat og kommune
- Byrådet har følgende kommentarer til departementets beslutning om videreføring av det statlige ansvaret på barnevernfeltet for alle andre kommuner enn Oslo. Byrådet mener at departementets beslutning i for stor grad bygger på en negativ oppfatning av kommunenes muligheter til å innfri barnevernlovens faglige verdier og mål samt lovpålagte oppgaver uten bistand fra et statlig regionalt barnevern. Dette er etter byrådets oppfatning en lite løsningsorientert og fremtidsrettet tilnærming for videreutvikling av barnevernet.

Byrådet legger til grunn at stat og kommune har som felles mål at barn skal kunne hjelpes så tidlig som mulig for å forebygge problemutvikling og behov for mer omfattende barneverntiltak. Når kommunen har besluttet å søke om et statlig plasseringstiltak har den kommunale barneverntjenesten i de fleste tilfeller hatt kontakt med barnet og familien i lengre tid. Noe som innebærer at Bufetat sin rolle som aktiv påvirker av kommunal barnevernfaglig praksis er relativ marginal.

Byrådet mener derfor det blir en for enkel løsning å legge ansvaret for måloppnåelse om et likeverdig barnevern på et statlig regionalt myndighetsnivå. Det kan synes som om begrepet «et likeverdig barnevern» i stor grad blir avgrenset til sentrale beslutninger om hvilke evidensbaserte tiltak som skal gjøres tilgjengelig for alle barn. Fra evalueringsrapportene vet vi imidlertid at mindre kommuner likevel ikke opplever i særlig grad tilgjengelighet til noen av disse tiltakene på grunn av store reiseavstander. Selv om byrådet er enig i at barnevernets metoder og tiltak skal bygge på kunnskap og evidens må en likevel kunne stille spørsmål om valgte strategier er gjennomførbare, og kan forsvares ut i fra hensynet til kostnadseffektivitet. I følge KOSTRA-tall over netto driftsutgifter til barnevern for henholdsvis kommune og stat i 2011 gikk 44 % av utgiftene til statlig barnevern selv om nær 84 % av alle barn med barneverntiltak i 2011 mottok et hjelpetiltak i kommunal i regi.

Byrådet ser det kan være en fare ved at fokuset på å gjøre enkelte tiltak tilgjengelig for alle blir et hinder for å se alternative utviklingsstrategier med utgangspunkt i kommunenes behov og forutsetninger. Byrådet vil også påpeke at den forskningsmessige innsatsen hittil i stor grad har vært prioritert rundt tiltak som tilbys av Bufetat. Fremover må departementet i større grad sørge for at også hjelpetiltak som prøves ut i kommunene gis minst like stor oppmerksomhet.

I NIBIR og Telemarksforskning sin rapport vises det til flere forhold som tyder på at trekk ved kommunene er vel så viktige for å oppnå et likeverdig barnevern, herunder nevnes variasjoner som har sammenheng med personalinnsats, kommunestørrelse og kommuneøkonomi. Med utgangspunkt i blant annet denne rapporten hadde byrådet ønsket at departementet foretok en mer grundig analyse av hvilke faktorer som fremmer en ønsket utvikling på barnevernområdet med påfølgende valg av strategier for å stimulere utviklingen i riktig retning. I stedet «dras alle kommuner over en kam» som

medfører at Bergen som både har ønske om, og som er faglig i stand til å overta Bufetat sine oppgaver, blir avskåret for muligheten til å utvikle et best mulig barnevern for sin barnebefolkning basert på lokale behov og muligheter.

På flere og flere områder gis i dag kommunene, uavhengig av kommunestørrelse, tillit og ansvar for oppgaver som overføres fra stat til kommune, eksempelvis gjennom samhandlingsreformen som innebærer strukturelle endringsgrep mellom kommunale og spesialiserte tjenester, hvorav kommunen får utvidet ansvar for forebygging, diagnostikk, behandling og rehabilitering. Et annet eksempel er krisesenterloven der kommunene blir pålagt å sørge for et tilbud til personer som er utsatt for vold, eller trusler om vold i nære relasjoner. Sistnevnte har resultert i interkommunale samarbeidsavtaler som viser at kommunene er i stand til å finne hensiktsmessige og konstruktive løsninger på det ansvaret som blir gitt. Byrådet stiller derfor spørsmål om hva som er til hinder for at man også på barnevernfeltet kan tenke alternative løsninger enn å opprettholde et omfattende og kostnadskrevenende barnevernbyråkrati på statlig regionalt nivå.

Departementet sitter nå med et omfattende evalueringsmateriale av forvaltningsreformen som beskriver dagens store utfordringer i samhandlingen mellom stat og kommune. Byrådet opplever at forslagene som fremmes i dette høringsnotatet innebærer relativt marginale endringer, og at disse ikke vil være tilstrekkelig for å løse dagens samhandlingsvansker og uklårheter knyttet til oppgavefordeling mellom stat og kommune.

Departementet om forslag til bedre samhandling mellom stat og kommune – endring av finansieringsform: Det er en målsetting at finansieringsformen i barnevernet skal utformes slik at den bidrar til at det velges best mulige tiltak for barna gitt de ressursene barnevernet besitter. Det er kommunene som skal vurdere barns i barnevernet sine behov opp mot hverandre og fordele ressursene riktig. Institusjonsplasser er i hovedsak det dyreste barneverntiltaket vi har. Hvis kommunene skal klare å ivareta sin rolle som fordeler av barnevernets midler, må kommunene også faktisk oppleve at ulike tiltak koster og at de koster forskjellig. Når ulike barneverntiltak har ulike kostnader, bør andelen kommunene betaler for ulike statlige tiltak reflektere dette prisforholdet. Det foreslås å øke den kommunale egenbetalingen ved bruk av barneverninstitusjoner fra enten 15 % til 30 %, eller opptil 45 %. Det påpekes at en økning på 30 % vil samsvare bedre med kommunens finansieringsansvar for de statlige fosterhjemmene på rundt 37 %. Departementet ser også behov for å vurdere nivået for kommunens egenandeler for fosterhjem og statlige hjelpetiltak ut i fra samme prinsipp, det vil si at endringer bør gå i retning av at kommunene betaler en tilnærmet lik prosentandel av de ulike barneverntiltakenes faktiske kostnader. Å overføre en større andel av barnevernmidlene til kommunene impliserer et større kommunalt ansvar, både faglig og økonomisk. Økte overføringer vil også åpne for at kommunene i større grad enn i dag kan rette innsats mot forebygging og eventuelt også utvikle tiltak de selv finner hensiktsmessige. Økt finansiering for kommunene vil også styrke deres mulighet til å påvirke sammensetningen av barneverntiltakene mer generelt, som vil innebære et mer etterspørselsstyrt statlig regionalt barnevern.

- Byrådet legger sin prinsipielle uenighet med departementets beslutning om at å videreføre statens ansvar for barnevernområdet til grunn for sine kommentarer. Departementet viser på sin side til at forslaget vil innebære et større faglig og økonomisk ansvar for kommunene med påfølgende mulighet til i større grad å rette innsatsen mot forebygging samt utvikle tiltak kommune selv finner hensiktsmessige. Byrådet ser at forslaget medfører flere faglige og prinsipielle betenkeligheter, blant annet knyttet til barns rettsikkerhet ved å åpne opp for denne type økonomiske insitamenter. Byrådet mener det vil være bekymringsfullt hvis forslaget medfører at barn som faller innenfor kriteriene for

et plasseringstiltak, ikke får et slikt tiltak på grunn av kostnadene tiltaket vil påføre kommunen. Med utgangspunkt i forvaltningsreformens sentrale mål om et likeverdig tilbud til barn i barnevernet, og at tiltakene som barnevernet tilbyr i større grad skal kunne dokumenteres som virksomme (evidens), stiller derfor byrådet spørsmål ved den tilnærmingen som departementet her har valgt.

Ut fra erfaring legger byrådet til grunn at faglig omstilling og tiltaksutvikling tar tid, og må derfor ses i et langsiktig perspektiv. Når kommunen ikke gis mulighet til å overta et helhetlig ansvar på barnevernområdet, ber byrådet departementet vurdere å tilføre kommunen friske midler slik at kommunen kan intensivere arbeidet med utvikling og oppbygging av eget tiltaksapparat. En slik satsing på kommunalt tiltaksbarnevern må minimum har en varighet på to år, og må skje i forkant av å innføre den type økonomiske insitament som her er foreslått.

På bakgrunn av ovennevnte stiller byrådet seg inn til videre negativt til forslaget om endringer i dagens finansieringsordning. Byrådet finner at forslaget i for lite grad har vurdert de faglige og rettssikkerhetsmessige konsekvensene ved forslaget. Bergen er beredt til å overta et større ansvar på barnevernområdet, men da må det skje ut fra en helhetstenkning, og ikke stykkevis og delt.

Byrådet viser til at en eventuell økning i kommunenes egenbetaling for plass i institusjon med 15 eller 30 % vil for Bergen utgjøre en årlig kostnadsvekst på rundt henholdsvis 25,5 mill. og 51,0 mill. (basert på egenandelsnivå for 2012).

I forbindelse med fastsetting av kommunens egenbetaling vil byrådet samtidig påpeke et misforhold knyttet til de faktiske tiltakskostnadene, og kommunens prosentvis andel for finansiering av statlige familiehjem og beredskapshjem. Dette gjelder når flere en et barn tas inn i et likt hjem. I høringsnotatet viser departementet til at kommunene i dag dekker rundt 37 % av kostnadene for drift av et slikt statlig hjem. Hvis 3 eller flere barn bor i samme familiehjem/beredskapshjem innebærer det at tiltaket mer enn fullfinansieres av kommunene. Dette oppfattes som urimelig og byrådet ber derfor departementet vurdere en differensiert finansieringsnøkkel for kommunene for disse tiltakene.

Departementet om forslagene til bedre faglig samhandling mellom stat og kommune: Det foreslås her presiseringer i ansvarsfordelingen mellom stat og kommune ved løsningen av enkeltsaker. Det foreslås at kommunen får et tydeligere faglig ansvar innenfor sitt formelle ansvarsområde samtidig med forslag om at staten avvikler ulovfestede oppgaver som har hatt som intensjon å bidra til et likeverdig kommunalt barneverntilbud. Dette gjelder faglig råd-, og veiledning i enkeltsaker, utredningsbistand samt ordningen med refusjon av utgifter til hjelpetiltak. I stedet foreslås at statens arbeid for å bidra til et likeverdig kommunalt tilbud over hele landet i større grad foregår i form av generell faglig utvikling, som i utarbeidelse av felles standarder og veiledning på hva som er god saksbehandling og kvalitet i det kommunale barnevernet, samt opplæring i kartleggingsmetodikk, utredningsmaler etc. Etter departementets oppfatning bør statens faglige ansvar ved valg av type tiltak for det enkelte barn, begrenses til å gjelde ivaretagelse av bistandsplikten ved plassering av barn utenfor hjemmet. Det legges til grunn at innholdet i bistandsplikten omfattet er ansvar for å bistå kommunen med å finne frem til et egnet tiltak for det enkelte barn.

Departementet ber om høringsinstansenes syn på forslag om å innføre en hjemmel som gir Bufetat adgang til å pålegge kommunen å utrede barnet på en bedre måte. Det vises til at tilstrekkelig utredning av barnets behov er avgjørende for at riktig tiltak velges.

Departementet foreslår videre å innføre en forskrift om samhandling mellom stat og kommune ved plasseringer av barn utenfor hjemmet. En slik forskrift vil blant annet omhandle kommunens utrederansvar, hjemmel for staten til å kreve ytterligere utredning samt prinsippet om at kommunen skal ha siste ordet ved valg av type tiltak mens staten har siste ordet ved valg av institusjonsplass.

For å videreføre og sikre god dialog mellom stat og kommune om samhandlingen på barnevernområdet foreslår departementet en permanent oppfølging av dialogkonferanser mellom Bufetat og kommunene. Dette kan gjennomføres ved opprettelse av et permanent fagråd med representanter fra kommunene og staten.

Undersøkelser viser at mange kommuner fortsatt har et betydelig behov for ytterligere faglig kompetanse. Som følge av dette mener departementet at staten i en overgangsfase fortsatt bør tilby faglig bistand til kommuner som trenger dette. Departementet legger videre til grunn at Bufetat fortsatt skal implementere og drifte forskningsbaserte tiltak som for eksempel MST. Denne tiltaksutviklingen handler om å videreutvikle faglig kompetanse som kommer hele barnevernfeltet til gode og som bidrar til et likeverdig tiltaksapparat. Det er også nødvendig å ha et fagmiljø av en viss størrelse for å utføre slike utviklingsoppgaver. Departementet ser det derfor slik at arbeid med utvikling og formidling av forskningsbaserte hjelpetiltak mest hensiktsmessig bør foregå på statlig sentralt nivå.

Departementet viser til at flere evalueringsrapporter anbefaler at staten, i stedet for å involvere seg på kommunens ansvarsområde i enkeltsaker, begrenser sitt ansvar til klassiske direktoratsfunksjoner som å utarbeide nasjonale standarder og veiledere på hva som er god saksbehandling og kvalitet i det kommunale barnevernet. At faglig veiledning foretas av et annet statlig nivå enn det nivået som samhandler med kommunene i enkeltsaker, vil gi økt legitimitet til den faglige rådgivningen. Departementet ber om høringsinstansenes syn på hvorvidt det ses som hensiktsmessig å endre statens faglige oppdrag overfor kommunene fra dagens operative rolle til en generell faglig rolle.

- Byrådet har følgende kommentarer til forslagene. Så lenge departementet legger opp til en videreføring av statens ansvar på barnevernområdet er det i høyeste grad nødvendig med en tydeliggjøring av ansvarsfordelingen mellom stat og kommune i forbindelse med løsningen av enkeltsaker. En tydeliggjøring av det kommunale barnevernets faglige oppgaver fremkommer ikke eksplisitt i forslaget, men må tolkes ut fra hvilke oppgaver departementet foreslår at statlig barnevern skal avvikle. Byrådet er enig i forslaget om at statlig barnevern avvikler sine ulovfestede oppgaver, men er samtidig uenig i departementets vurdering som innebærer at drift av ulike nærmiljøbaserte hjelpetiltak fortsatt skal ligge til statens ansvarsområde. Byrådet er videre enig i at statens arbeid i større grad bør foregå i form av blant annet utarbeidelse av feller standarder og veiledere for god praksis i barnevernet. Dette forslaget ses av byrådet i sammenheng med forslag om lovfesting av krav om forsvarlighet i barnevernloven som omtales senere i saken. Statens (Bufetat) sin bistandsplikt overfor kommunene ved plassering av barn utenfor hjemmet fremkommer av lovens § 2-3 andre ledd, litra a. der det heter: «Statlig regional barnevernmyndighet skal etter anmodning fra kommunen bistå barneverntjenesten i kommunene med plassering av barn utenfor hjemmet». Byrådet mener at bruk av ord som anmodning og bistand er lite beskrivende for det formelle forvaltningsmessige ansvaret som henholdsvis stat og kommune er tillagt etter loven. Byrådet fremsetter derfor følgende endringsforslag til dagens lovtekst:

Statlig regional barnevernmyndighet skal etter vedtak om plassering fattet av kommunalt barnevern eller av fylkesnemnda, fremskaffe et egnet plasseringstilbud for barnet.

Byrådet støtter ikke forslaget om å innføre en hjemmel som gir Bufetat adgang til å pålegge kommunen å utrede barnet på en bedre måte. Etter byrådets oppfatning vil forslaget bidra til å forsterke allerede eksisterende uklarheter om ansvarsfordelingen mellom stat og kommune, virke konfliktskapende samt styrke oppfatningen av at Bufetat er gitt en rolle som et faglig overordnet kvalitetssikringsorgan for kommunalt barnevern. I tillegg vil forslaget kunne bidra til uheldige forsinkelser for barn som har behov for et statlig tiltak.

Byrådet ser at innføring av forskrift om samhandlingen mellom stat og kommune ved plassering utenfor hjemmet kan bidra til en ytterligere tydeliggjøring av ansvars- og oppgavefordelingen mellom stat og kommune. Byrådet er derfor positiv til at arbeidet med en slik forskrift igangsettes. Byrådet forutsetter at representanter for kommunalt barn deltar i arbeidet, og at forslag til ny forskrift sendes ut til kommunene på høring.

Byrådet støtter departementets syn på behovet for å videreføre og sikre god dialog mellom stat og kommune. Byrådet stiller seg derfor positivt til forslaget om opprettelsen av et permanent fagråd med representanter fra kommunene og staten.

Byrådet har tidligere i saken sagt seg uenig i departementets beslutning om videreføring av det statlige ansvaret på regionalt nivå (Bufetat), og er som følge av dette også uenig i departementets vurderinger og forslag som fremkommer i tredje avsnitt på side 7 i denne saken. Samtidig oppfatter byrådet at forslagene kan virke motstridene i forhold til forslagene omtalt i sjette avsnitt på side 6.

Byrådet er enig med evalueringsrapportene som anbefaler at staten (forstås her som Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet) bør begrense sitt ansvar til mer klassiske direktoratsfunksjoner. Kommunalt barnevern har manglet tilgang på et fagdirektorat med tillagt ansvar for utvikling av den kommunens ansvar for tjenester og tiltak etter barnevernloven. Hvis Barne-, ungdoms- og familiedirektorat også skal tillegges et ansvar for det kommunale barnevernområdet vil byrådet påpeke at dette også må gjenspeiles i en tydelig ansvars- og oppgavefordeling internt i direktoratets organisering slik at det blir direkte samhandling mellom kommune og direktorat, uten at all formidling kanaliseres gjennom Bufetat slik som praksis er i dag.

Avslutningsvis i høringsnotatets andre del foreslås følgende endringer i barnevernlovens regler om organisering av statlig barnevernmyndighet.

Barnevernloven § 2-2 skal lyde:

§ 2-2. Statlig barnevernmyndigheters organisatoriske inndeling

De statlige barnevernmyndigheter *består av departementet, Barne-, ungdoms- og familieetaten og fylkesmennene*. De statlige barnevernmyndighetene ledes av departementet.

Barne-, ungdoms- og familieetaten er inndelt i sentralt, regionalt og lokalt nivå.

Etatens sentrale nivå leder etatens virksomhet.

- Byrådet legger til grunn at inndeling av Barne-, ungdoms- og familieetaten i tre nivåer forstås som at direktorat utgjør sentralt nivå, statlig regionalt barnevern utgjør regionalt nivå og at fagteamområdene utgjør lokalt nivå.

Del 3: Styrket rettsikkerhet for barna i barnevernet

Under denne delen presenteres ulike forslag til endringer i barnevernloven som skal bidra til å styrke rettsikkerheten for barna i barnevernet. Ikke alle forslag til endringer i lovtekst blir gjengitt i saken. Her refereres det i stedet til vedlagte høringsnotat.

Lovfesting av krav til forsvarlighet i barnevernloven

Departementet om forslaget: Hovedformålet med å lovfeste gjeldende rett om at tjenester og tiltak etter loven skal være forsvarlige, er å understreke og tydeliggjøre kravet. Bestemmelsene vil både omfatte tjenester og tiltak som ytes av kommunens barneverntjeneste og av det statlige barnevernet. Forsvarlighetskravet handler på den ene siden om forventninger til hvordan tjenesten bør være. Med dette siktes det til vurderinger av hva som er god barnevernfaglig praksis. På den annen side innebærer forsvarlighetskravet en nedre grense for tjenester og tiltak (minstestandard). Mellom god barnevernfaglig praksis og forsvarlighetskravets nedre grense vil det være rom for at kommunen utøver skjønn. Ved å innføre et lovfestet forsvarlighetskrav vil tilsynsmyndigheten også kunne konstatere avvik med hjemmel i forsvarlighetskravet. Departementet viser til eksempler på tilfeller der det antakelig ville være mer hensiktsmessig å vurdere om kommunens saksbehandling (samlet sett) har vært forsvarlig enn å vurdere om kommunen har opptrådt i strid med andre enkeltbestemmelser i barnevernloven. Om endringer i lovtekst som følge av forslaget, se vedlegg side 72.

- Byrådet er enig i forslaget til endring i barnevernloven om lovfesting av krav til forsvarlighet. Byrådet ser at dette forslaget vil kunne bidra til et mer likeverdig barnevern.

Barns rett til medvirkning og barns mulighet til å ha en særskilt tillitsperson

Departementet om forslaget knyttet til medvirkning: Til tross for bestemmelsene i barnevernkonvensjonen, barnevernloven og tilhørende forskrifter om at barn skal høres, ha uttalerett og informeres, blir barnets rett til deltakelse likevel ikke alltid tilstrekkelig ivaretatt i praksis. Behovet for å styrke barn og unges innflytelse er et gjennomgående tema i ulike innspill departementet har mottatt fra ulike aktører. Evaluering av forvaltningsreformen viser også at barn, unge og familiers medvirkning er lite systematisert. Det kan også se ut til at det heller ikke er nok kunnskap i feltet om hvordan barn og unge kan medvirke som hovedpersoner i eget liv. Departementet foreslår å tydeliggjøre plikten til og viktigheten av at barn og unge i barnevernet får mulighet til god informasjon og medvirkning under hele saken og forløpet i barnevernet. Det foreslås at det tas inn en overordnet lovbestemmelse om barns medvirkning i lovens kapittel 4 om særlige tiltak.

Departementet om forslaget knyttet til tillitsperson: Det er den kommunale barneverntjenesten som har i oppgave å sikre at barnets beste blir ivaretatt på en profesjonell og faglig god måte. Departementet legger til grunn at barnet ofte vil oppleve at det blir tilstrekkelig sett og ivaretatt av de personer som møter barnet. Det er imidlertid ikke alltid at barnet føler seg komfortabel med de ulike profesjonelle voksne og at kjemien stemmer. I møter med barnevernet kan enkelte barn oppleve at de kan være trygt å ha med seg en person de kjenner godt fra før og som kan gi dem støtte i møtet. Departementet viser blant annet til at til ønske om en slik ordning fremsatt av Barnevernproffene. De fleste barn som mottar tiltak fra barnevernet mottar frivillige hjelpetiltak. I slike saker vil barnets foreldre ivareta barnets interesser, og vil også ha det juridiske ansvaret for barnet. Departementet mener derfor at lovbestemmelsen bare bør gjelde for barn under barnevernets omsorg. Selv om barnevernet skal være svært lydhøre overfor barnets ønsker om valg av tillitsperson viser departementet til at det i noen saker vil kunne oppstå situasjoner der barnevernet ut fra sitt omsorgsansvar må nekte barnet å ha med seg en bestemt person som sin tillitsperson. Det foreslås følgende endringer i barnevernloven:

Barnevernloven § 4-1 nytt annet ledd skal lyde:

Barnet skal gis mulighet til medvirkning, og det skal tilrettelegges for samtaler med barnet. Barn som barnevernet har overtatt omsorgen for kan gis anledning til å ha med seg en person barnet har særlig tillit til. Departementet kan gi nærmere forskrifter om tillitspersonens oppgaver og funksjon.

- Byrådet er enig i forslaget hva angår en overordnet lovbestemmelse i barnevernloven om barns medvirkning. Byrådet kan imidlertid ikke si seg enig i forslaget om å lovfeste at barn under omsorg kan gis anledning til å ha med seg en person barnet har særlig tillit til i møter med barnevernet. Byrådet har følgende kommentarer til sistnevnte del av forslaget. Byrådet har forståelse for at barn kan oppleve det som vanskelig å delta i møter/samtaler med barnevernet, men at dette først og fremst er en faglig utfordring som må løses gjennom kompetanseheving, metodeutvikling og kvalitetsstandarder som sikrer at barnet blir hørt samt at barnets synspunkter fremkommer i barnevernets dokumenter. Byrådet mener at forslaget bidrar til et uønsket fokus der skepsis til barneverntjenesten som en lite lydhør «motstander» gis legitimitet. Dette anser byrådet er i strid med sentrale mål om et mer åpent og inkluderende barnevern. Ansvaret for forbedring på dette området må fullt og helt ligge hos barnevernet. Byrådet vil vise til metoder som «Session Rating Scale (SRS) og KOR (klient- og resultatstyrt praksis) som ved bruk vil gi barnevernet en løpende tilbakemelding på barnets opplevelse av samarbeidet. Byrådet mener at denne type tiltak er mer konstruktive og utviklingsfremmende for å bedre barns opplevelser av samhandlingen med barnevernet. Byrådet stiller også spørsmål til forslaget om at det er barn under omsorg som skal gis adgang til å ha med en tillitsperson. Barn under omsorg har allerede mange profesjonelle voksne å forholde seg til. Byrådet legger til grunn at barnets nye omsorgspersoner bør ha opparbeidet seg en slik tillit hos barnet at disse kan støtte og ivareta barnets interesser tilsvarende biologiske foreldre for barn som mottar hjelpetiltak. Byrådet mener også at forslaget kan virke direkte konfliktskapende fordi barnevernet i kraft av sitt omsorgsansvar i enkelte situasjoner må kunne nekte barnet å ha med seg en bestemt person.

Begrepsbruken i barnevernloven

Departementet om forslaget: Det vises til at både Barnevernproffene og Barnevernpanelet har gitt uttrykk for at noe av begrepsbruken i barnevernloven må tilpasses slik at barn, unge og foreldre forstår og kan identifisere seg med de begrepene som brukes. Departementet er i tvil om hvilke begreper som bør benyttes og ber særlig om høringsinstansenes syn på begrepene fosterhjem, fosterbarn, fosterforeldre, institusjon og barn med alvorlige atferdsvansker, bør endres.

- Byrådet ser at særlig begrepene fosterhjem, fosterbarn og fosterforeldre kan virke foreldet og sannsynligvis fremmedgjørende på dagens barn og unge. Likeledes kan begrepet institusjon virke fremmedgjørende særlig når formålet er et rent omsorgstiltak. Byrådet har likevel ikke forslag til alternative begreper som kan erstatte disse.

Hjelpetiltak for barn og familier

Departementet om forslaget: Barnevernstatikk viser et høyt forbruk av hjelpetiltak som i begrenset grad stryker foreldreferdigheter, barnets utvikling og samspillet mellom barn og foreldre. Departementet ser at de hjelpetiltakene som nevnes i loven kan virke begrensende på barneverntjenestens valg av tiltak. Det er i forskningen vanlig å skille mellom kompenserende og strukturerende hjelpetiltak. Kompenserende hjelpetiltak kompenserer og avhjelper familiens eller barnets omsorgssituasjon. Slike hjelpetiltak utgjør i dag en stor del av iverksatte tiltak i det kommunale barnevernet, herunder støttekontakt, besøkshjem og økonomisk støtte. Strukturerende tiltak skaper mer varige endringer i familien ved blant annet å bygge opp foreldres kompetanse og ferdigheter, og utvikle godt samspill i familien. Departementet mener at

tiltakene som settes inn i hjemmet i større grad bør være av strukturerende karakter. Departementet foreslår at opplistingen av eksempel på tiltak i § 4-4, annet og tredje ledd utgår og at bestemmelsen i stedet inneholder en angivelse av hva som er formålet med hjelpetiltak. Det foreslås følgende endringer i barnevernloven.

Barnevernloven § 4-4, første og annet ledd skal lyde:

Barneverntjenesten skal bidra til å gi det enkelte barn gode levekår og utviklingsmuligheter ved råd, veiledning og hjelpetiltak. *Hjelpetiltak skal ha som formål å bidra til positiv endring hos barnet eller i familien.*

Barneverntjenesten skal, når barnet på grunn av forholdene i hjemmet eller av andre grunner har særlig behov for det, sørge for å sette i verk hjelpetiltak for barnet og *familien*.

§ 4-4 tredje ledd utgår. Nåværende fjerde og femte ledd blir tredje og fjerde ledd.

- Byrådet er enig med forslaget om å erstatte opplistingen av eksempler på tiltak i § 4-4, annet og tredje ledd med en beskrivelse av hjelpetiltakenes formål. Byrådet er også enig i at barnevernets hjelpetiltak i større grad bør rettes inn mot å styrke foreldreferdigheter, barnets utvikling og bedre samspill mellom barn og foreldre. Departementet angir ikke nærmere hva som vil være en ønsket forholdsmessig andel på bruken av henholdsvis strukturerende og kompenserende tiltak i barnevernet. Byrådet venter at departementet i den varslede meldingen om barnevernet tar stilling til om hvorvidt kommunalt barnevern i større grad skal tilby mer spesialiserte strukturerende tiltak for barn i typisk marginaliserte situasjoner, og om ansvaret for mer generelle og kompenserende tiltak bør avgrenses tilsvarende. I tråd med kommunens sentrale mål har barnevernet i Bergen gjennom flere år sørget for å bygge opp et omfattende tilbud av strukturerende hjelpetiltak som nå dekker mellom 40-50 prosent av barnevernets behov for tiltak til enhver tid. Samtidig har kommunen i samme periode hatt en vekst i antall barn med hjelpetiltak i løpet året som har medført et stort press på barnevernets tiltaksapparat. I forbindelse med regjeringens øremerkete satsing på kommunalt barnevern har byrådet derfor påpekt at kommunen bør stå fritt til å vurdere forholdet mellom behovet for saksbehandlerstillinger og behovet for tiltaksstillinger. Byrådet ber om at dette vurderes ved eventuell ny fordeling av øremerkete midler.

Regulering av institusjoner med behandlingshjem

Departementet om forslaget: Etter barnevernloven § 4-27 kan det bestemmes at barn med alvorlige atferdsvansker kan plasseres i fosterhjem som har særlige forutsetninger for å kunne løse de problemer som foreligger. Selv om dagens barnevernlov åpner for at fosterhjem med særlige forutsetninger kan benyttes til institusjon for adferdsplasserte, viser rapporteringer fra kommunene at dette hittil har skjedd i relativt begrenset og varierende omfang. Departementet antar at årsaken til de begrensede og varierende plasseringene kan være at disse hjemmene har fremstått som uklare rettslig sett. Om endringene i lovens tekst som følge av forslaget, se vedlegg side 94 og 95. Under gjengis forslag til ny § 5-8 a.

Ny § 5-8 skal lyde:

Institusjoner med behandlingshjem

Institusjoner som etter § 4-27 skal ta imot barn på grunnlag av vedtak eller samtykke som nevnt i § 4-24 eller § 4-26 kan omfatte institusjoner med behandlingshjem.

Behandlingshjem må ha særlige forutsetninger til å ta imot barn med alvorlige adferdsvansker og må være knyttet opp mot en oppfølgingsenhet.

Oppfølgingsenheten har ansvaret for opplæring og behandlingen i hjemmet.

Departementet kan gi forskrift om institusjoner med behandlingshjem.

- Byrådet er enig i forslag til endringer i barnevernloven. Endringene innebærer en nødvendig opprydding i de uklare forholdene knyttet til denne type statlige familiehjem. Byrådet ber departementet samtidig vurdere de rettslige forholdene til de øvrige statlige familiehjemmene. Byrådet er enig med Barnevernpanelet sin anbefaling om at fosterhjemsbetegnelsen skal forbeholdes hjem med kommunal avtale, og at de statlige familiehjemmene bør gis en annen juridisk definisjon og fungere som «institusjonssatelitter» tilsvarende ovennevnte forslag for behandlingshjemmene.

Styrking av barneverntjenestens oppfølging av barn under og etter varetekt og straffegjennomføring

Departementet om forslaget: For å sikre god oppfølging ved løslatelse, ser departementet det som viktig at barneverntjenesten deltar aktivt i del i planleggingen av denne kritiske fasen. Det foreslås at barneverntjenesten påleggs en plikt til å holde jevnlig kontakt med kriminalomsorgen og delta i planlegging og tilrettelegging av tiltak etter endt opphold i fengsel. Det foreslås følgende endringer i barnevernloven.

Barnevernloven § 3-5 annet ledd skal lyde:

Når barn under 18 år sitter i varetekt eller gjennomfører fengselsstraff, skal barneverntjenesten holde jevnlig kontakt med kriminalomsorgen og delta i planleggingen og tilretteleggelsen av tiltak etter endt opphold. Slik oppfølging under varetekt og straffegjennomføring skal regnes som et tiltak som er iverksatt før barnet fyller 18 år, jf. barnevernloven § 1-3 annet ledd.

- Byrådet er enig i forslaget til endring i barnevernloven § 3-5. Endringen vil styrke unges rett til oppfølging fra barneverntjenesten. Alvorlig eller gjentatt kriminalitet er et av kriteriene for tiltak etter barnevernloven § 4-24. Byrådet legger derfor til grunn at barn under 18 år som sitter i varetekt eller gjennomfører fengselsstraff er en av barnevernets kjernegrupper.

Samvær med søsken etter omsorgsovertakelse

Departementet om forslaget: Departementet går inn for å lovfeste at fylkesnemnda i vedtak om omsorgsovertakelse også skal ta stilling til spørsmålet om samvær mellom søsken. Det er opp til barneverntjenesten å ta initiativ til å etablere samværsordninger mellom søsken i ulike tiltak, dersom det anses å være til beste for barnet. Det foreligger imidlertid ingen klare forpliktelser i barnevernloven til særlig å vurdere søskensamvær. Dersom barneverntjenesten finner at det ikke skal være samvær, har ikke barna adgang til å påklage avgjørelsen. Departementet legger til grunn at barns rett til beskyttelse av sitt familieliv ikke bare innebærer kontakt med foreldrene. Søsken er for mange en kilde til vennskap og emosjonell støtte i oppveksten, og at samvær med søsken vil kunne innebære kontinuitet og bevaring av (slekts) tilhørighet. Om endringer i lovtekst som følge av forslaget, se vedlegg side 106.

- Byrådet er enig med forslag til endring i barnevernloven § 4-19 annet ledd som sikrer at samvær mellom søsken blir vurdert og eventuelt fastsatt under fylkesnemndas behandling av spørsmålet om omsorgsovertakelse. Byrådet vil påpeke at endringen vil få både økonomiske og administrative konsekvenser for kommunene i forbindelse med at barneverntjenesten får en plikt til å vurdere barnets kontakt med familie i et bredere perspektiv enn i dag. I tillegg vil kommunen kunne få økte utgifter ved å bære ulike kostnader knyttet til gjennomføring av samværene mellom søsken, herunder reisekostnader, også eventuelt for følgeperson.

Barneverntjenestens ansvar for å følge opp barnet etter en omsorgsovertakelse

Departementet om forslaget: Departementet har kommet til at barneverntjenestens løpende og helhetlig ansvar for å følge opp barn i fosterhjem og institusjon, bør fremgå mer eksplisitt av loven enn det gjør i dag. En lik klargjøring og tydeliggjøring vil etter departementets oppfatning bidra til å sikre at barnet får den nødvendige oppfølgingen. Det foreslås følgende endringer i barnevernloven.

Barnevernloven § 4-16 skal lyde:

§ 4-16 Oppfølging av vedtak om omsorgsovertakelse

Barneverntjenesten har etter en omsorgsovertakelse et løpende og helhetlig ansvar for oppfølgingen av barnet. Barneverntjenesten skal nøye følge utviklingen til de barn som det er truffet vedtak om omsorgsovertakelse for, og likeledes utviklingen til deres foreldre.

Barneverntjenesten skal kort tid etter en omsorgsovertakelse kontakte foreldrene med tilbud om veiledning og oppfølging. Dersom foreldrene ønsker det, skal barneverntjenesten som en del av oppfølgingen formidle kontakt med øvrige hjelpeinstanser.

- Byrådet er opptatt av å sikre barn under kommunens omsorg en kvalitativ god oppfølging i tråd med gjeldende lovkrav, og ser med fordel at barneverntjenestens krav til oppfølging fremkommer enda tydeligere i lovens tekst. Byrådet er derfor enig i forslag til endring i barnevernloven.

Tilsyn og kontroll med barn i fosterhjem

Departementet om forslaget: Det er godt dokumentert at dagens tilsynsførerordning har svakheter. Departementet mener det er viktig å utvikle en tilsynsmodell som legger til rette for et mer profesjonisert tilsyn og som i større grad utføres i henhold til anerkjent tilsynsmetodikk. Selv om det vises til at fylkesmannen over tid har utviklet god kompetanse på å føre tilsyn med barn i institusjon og i den forbindelse opparbeidet erfaring i å snakke med barn i en tilsynskontekst foreslår departementet at tilsynsansvaret legges til kommunen. Det foreslås at tilsynsansvaret legges til kommunen som sådan, og ikke til den enkelte barneverntjeneste som innebærer at det vil være opp til kommunen selv å vurdere hvilket organ internt i kommunen som skal ha det overordnede administrative og faglige ansvaret for kommunens tilsynsansvar. Videre overføres ansvaret for opplæring av de som skal utøve tilsynet fra statlig regional barnevernmyndighet til kommunene. Departementet legger til grunn at det fortsatt skal være den kommunen som har omsorgen for barnet, som skal ha finansieringsansvaret for tilsynet. Om endringer i lovtekst som følge av forslaget, se vedlegg side 119. Under gjengis forslag til ny tekst i § 4-22 femte ledd og sjettede ledd.

§ 4-22 nytt femte og sjettede ledd skal lyde:

Kommunen skal føre tilsyn med hvert enkelt barn i fosterhjem fra plasseringstidspunktet og frem til barnet fyller 18 år. Formålet med tilsynet er å føre kontroll med at barnet får forsvarlig omsorg i fosterhjemmet og at de forutsetninger som ble lagt til grunn for plasseringen blir fulgt opp.

Kommunen skal sørge for at de som skal utøve tilsynet gis nødvendig opplæring og veiledning.

- Byrådet er enig i behovet for å utvikle en tilsynsmodell som legger til rette for et mer profesjonisert tilsyn. Byrådet mener primært at den beste løsningen vil være å tillegge tilsynsansvaret til fylkesmannen slik at tilsynet med barn i fosterhjem ivaretas gjennom samme tilsynsordning som for andre plasserte barn i barnevernet. Dette synet støttes også av Barnevernpanelet. Hvis tilsynsansvaret besluttes lagt til kommunen mener byrådet at det administrative og faglige ansvaret fortrinnsvis bør ligge utenfor barneverntjenesten. Bergen kommune hadde tilsynsansvar for totalt 305 barn under 18 i fosterhjem per 30.6 i år. Ved å legge til grunn at en ansatt i full stilling kan gjennomføre i snitt 8

tilsynsbesøk per uke, og at året består av 45 effektive arbeidsuker, vil dagens stillingsbehov for å kunne ivareta lovens krav til 4 besøk i året tilsvare rundt 5,5 stilling, pluss 0,5 stilling til overordnet administrativ og faglig av drift av tilsynsordningen. Kommunens utgifter til lønn og administrative kostnader stipuleres etter dette til rundt 5 mill. Byrådet forutsetter at staten fullt ut kompenserer kommunens utgifter i tilfelle beslutning om å legge tilsynsansvaret til kommunalt nivå.

Endring av tilsynsforskriftens krav til årlig systemrevisjon av barneverninstitusjoner

Departementet om forslaget: Departementet legger til grunn at fylkesmannens gjennom sin plikt til å føre regelmessig tilsyn med hvert enkelt barn tilegner seg viktig informasjon om forholdene ved institusjonene. Fylkesmannen fører også tilsyn dersom de ved klage, hendelser eller på annen måte blir gjort oppmerksom på forhold som gir grunn å åpne tilsynssak. Denne type tilsyn gir også fylkesmannen viktig informasjon. Etter departementets oppfatning er det ikke hensiktsmessig bruk av tilsynsmyndighetens ressurser å stille krav om årlig systemrevisjon med alle institusjonene, og at det i stedet bør åpnes for at fylkesmannens ressurser settes inn der fylkesmannens kunnskap om, og erfaringer med den enkelte institusjon, tilsier at det er nødvendig. Departementet foreslår derfor å erstatte dagens krav til årlig systemrevisjon med en plikt for tilsynsmyndighetene til regelmessig å vurdere behovet for å føre tilsyn med hver enkelt institusjon basert på en risiko- og sårbarhetsvurdering. Om endringer i tilsynsforskriftens tekst som følge av forslaget, se vedlegg side 122..

- Byrådet er enig i forslag til endringer i tilsynsforskriften hva angår krav til årlig systemrevisjon av barneverninstitusjoner. Det er viktig at tilsynsmyndighetenes ressurser blir brukt mest mulig målrettet og effektivt.

Tilsyn med statlige barneverntjenester

Departementet om forslaget: For å stryke utsatte barns rettsikkerhet og å bedre kvaliteten på tjenestetilbudet ser departementet behov for å utvide dagens tilsynshjemler til også å omfatte tiltak og tjenester som ytes av det statlige barnevernet. Dette innebærer at tilsynet vil omfatte hele tiltakskjeden i barnevernet. På denne måten gis tilsynsmyndigheten mulighet til å undersøke alle relevante myndigheter og ansvarlig gjøre rett nivå der lovbrudd avdekkes. Det overordnede tilsynsansvaret legges til Statens helsetilsyn. I høringsnotatet drøfter departementet grensene for tilsynsområdet. Et alternativ er å definere tilsynsområdet til de oppgavene som Bufetat er tillagt etter barnevernloven. Ved også å omfatte ulovfestede oppgaver, dekkes imidlertid et noe videre tilsynsområde. Departementet mener at dette vil være hensiktsmessig ut fra at etatens bistand med hensyn til hjelpetiltak har stor betydning for brukerne. I den forbindelse viser departementet til det «nærmiljøbaserte» hjelpetiltaket MST som et viktig eksempel på en oppgave som det legges til grunn at videreføres som statlig ansvar. Etter en helhetsvurdering konkluderer departementet at tilsynshjemmelen utformes slik at også de statlige oppgavene som ikke er lovpålagt omfattes av tilsynet. I sin konklusjon har departementet valgt å legge avgjørende vekt på rettssikkerhetshensynet. Om endringer i lovtekst som følge av forslaget, se vedlegg side 131.

- Byrådet er enig i forslaget hva angår å legge det overordnede faglige tilsynet for lovligheten av statlig barnevern sin virksomhet til Statens helsetilsyn. Ut fra behovet for en tydelig ansvarsfordeling mellom stat og kommune mener byrådet, i motsetning til departementet, at tilsynsområdet må avgrenses til statlig barnevern sine lovpålagte oppgaver.

Presisering av barnevernlovens § 8-4 om oppholdskommunens ansvar for å reise sak for fylkesnemnda

Departementet om forslaget: Departementet viser til at det fra flere hold er uttrykt bekymring for den rettsstilstand som til nå er definert på dette området og foreslår derfor følgende forslag til endring i barnevernloven.

Barnevernloven § 8-4 nytt annet ledd skal lyde:

Endring i barnets tilknytning til kommunen i tidsrommet mellom sak er reist og vedtak fattet av fylkesnemnda, medfører ingen endring i ansvarsforholdet hvis det ikke blir inngått avtale som nevnt i første ledd annet punktum.

- Byrådet er enig i forslag til endring i barnevernloven hva angår presisering av oppholdskommunens ansvar for å reise sak for fylkesnemnda.

Beregning av plasseringstid ved vedtak etter barnevernloven § 4-24

Departementet om forslaget: Barnevernloven § 4-24 gir hjemmel for å plassere og tilbakeholde barn og unge med alvorlige adferdsvansker i institusjon uten barnets samtykke. I henhold til bestemmelsens første ledd kan barnet plasseres i institusjon for observasjon, undersøkelse og korttidsbehandling i opptil fire uker. Har barnet behov for mer langvarig behandling kan barnet i henhold til annet ledd i bestemmelsen, plasseres i behandlings- og opplæringsinstitusjon i opptil 12 måneder, som i særlige tilfeller kan forlenges med opptil 12 nye måneder. § 4-25 gir også barneverntjenestens leder og påtalemyndigheten adgang til å fatte et hastevedtak om plassering i institusjon. Grunnlaget for et slikt vedtak er at det foreligger en akutt faresituasjon. Det fremgår ikke direkte av dagens barnevernlov hvorvidt den faktiske plasseringstiden etter et midlertidig vedtak, jf. § 4-25 skal inngå i den totale plasseringstiden som gjelder for vedtak etter barnevernloven § 4-24. Departementet viser til at den totale plasseringstiden for vedtak etter § 4-24 har vist seg å være et stadig tilbakevendende spørsmål i praksis. Etter fylkesnemndenes oppfatning er det lite tilfredsstillende å ta stilling til tvangsplassering av ungdom uten å ha klare regler for hvor lenge en plassering faktisk kan vare. Mangel på tydelige regler kan også medføre ulik praktisering nemndene imellom. Departementet viser til at det av rettssikkerhetsmessige hensyn er viktig å ha klare regler for hvordan disse sakene behandles. Etter departementets oppfatning er det mye som taler for at yttergrensene for plasseringstiden ikke bør utvides selv om plasseringen i første omfang blir foretatt på bakgrunn av et midlertidig vedtak. Departementet foreslår derfor at det skal fremgå av § 4-25 annet ledd nytt fjerde punktum at plasseringstiden etter midlertidige vedtak skal inngå i den totale plasseringstiden som gjelder for vedtak etter § 4-24 første og annet ledd. Om endringer i lovtekst som følge av forslaget, se vedlegg side 136.

- Byrådet ser behovet for tydelige regler for den totale plasseringslengden for vedtak etter barnevernloven § 4-24 og er for så vidt enig i forslag til endring av barnevernloven som følge av dette. Byrådet vil imidlertid påpeke at barn kan risikere å få avkortet sitt behandlingstilbud på grunn av fylkesnemndas kapasitet samt tilgangen på egnete plasser i det statlige tiltaksapparatet.

Fristen for å bringe fylkesnemndas vedtak inn for domstolen

Departementet om forslaget: I henhold til dagens bestemmelse gjelder det en frist på to måneder fra det tidspunkt den som vil reise søksmål fikk melding om fylkesnemndas vedtak. Departementet har kommet til at fristen på en måned for å reise søksmål som gjelder for øvrige sivile også bør gjelde i barnevernsaker. Departementet viser til at dette nettopp er saker der det av hensyn til det enkelte barn er nødvendig med raske avgjørelse. Om endringer i lovtekst som følge av forslaget, se vedlegg side 137.

- Byrådet er enig i forslag til endring i barnevernloven hva angår fristen for bringe fylkesnemndas vedtak inn for domstolen.